

Interview s Mirjam Schmidli – coach a organizačná poradkyňa

Február 2021

MS: Prečo maľuješ? Lebo ťa to baví alebo chceš zanechať niečo trvalého, niečo pre budúce generácie? Alebo máš ešte iné dôvody?

Mám na to viacero odpovedí: V prvom rade je maľovanie mojím povoláním. Mám na to riadne vzdelanie. Maliarstvo som študovala a štúdium som ukončila. Je to azda prehnané, keď poviem, že som si svoje povolanie zvolila z pocitu určitého povolania? Povolanie je pre mňa vnútornou silou, ktorá sa chce prejaviť navonok. Chce niečo vyjadriť a takýmto spôsobom sa materializuje. Konečná forma vyjadrenia by mohla byť aj úplne iná. Podobné prežívanie mám pri písaní. Že som si napokon vybrala výtvarné umenie, je určite viac ako náhodou. Ale napokon akýsi jazýček na váhe jednoducho viacej ukazoval smerom k výtvarnému umeniu. Čo určite tiež prispelo k môjmu rozhodnutiu bol fakt, že sa mi v maľovaní a kreslení darilo. Už od detstva to bolo tak. Pri výbere študentov na také vzdelanie sú prísne podmienky, treba prejsť určitým «sýtom». Dve také prekážky som úspešne absolvovala. Prvýkrát na Zürišskej Höhere Schule für Gestaltung, strednej školy výtvarnej. Potom nasledovala Vysoká Škola Výtvarných Umení v Bratislave. Cítila som sa vtedy veľmi privilegovaná! A vnímala som to aj ako určitú legitímáciu, vstúpiť do «chrámu» umenia a vykonávať toto povolanie, inými slovami nasledovať ho.

Moju tvorbu v skutočnosti nevnímam ako vyrábanie produktov, ale skôr ako sledovanie istého filozofického záujmu. Chcem sa naučiť chápať svet a tak zviditeľňovať skutočnosti, ktoré sa mi zdajú byť dôležité. Áno, chcem urobiť svet lepším. Znie to možno trochu povýšenecky, ale pevne verím, že kto obdarúva svet peknými vecami, prispeje k jeho zlepšeniu a urobí ľudí šťastnejšími. Prisahala som si, že nebudem vyhotovovať obrazy a objekty, ktoré ťahajú ľudí do priepastí. Obrazy totiž majú oveľa väčšiu silu, ako si človek bežne myslí.

Ak sa však pýtaš, či chcem vytvoriť niečo trvalé pre ďalšie generácie, nemám v tom zmysle nijakú koncepciu. Skôr je moja tvorba úzko spletená s mojim vlastným životom.

MS: Čo chceš vyvolať u svojich zákazníkoch, resp. recipientoch, kupcoch atď. tvojich obrazov?

Kladieš mi dosť ťažkú otázku. Pýtaš sa vlastne na moju «marketingovú stratégiu». Tento spôsob myslenia patrí do sveta – nášho terajšieho sveta –, v ktorom peniaze a materiálny úspech ovládajú zmysel a účel všetkej činnosti. Ja si však myslím, že existujú aj iné ciele. V súvislosti s umením by som povedala, že ide o rezonanciu. Keď maľujem obraz, prestanem ho maľovať až vtedy, keď všetko «sedí», a keď sa ma niečo v mojom vnútri dotkne. Presne to isté sa deje, keď obraz osloví pozorovateľku alebo pozorovateľa. Človek sa nim cíti dotknutý. Je to jediná vec, ktorú chcem vyvolať. Rezonanciu. Dielo má osloviť a iniciovať komunikáciu v hlbších vrstvách ako je jazyková rovina. Prípadná kúpa je potom až ďalším krokom, pri ktorom sú rozhodujúce celkom iné aspekty. Ale spomenuté dotknutie je určite nevyhnutné.

MS: Presne to som myslela, keď som použila slovo „vyvolať“: Chceš sa pozorovateľa dotknúť. Nemala som na mysli predávanie...

MS: Aký máš vzťah k osobnostiam a) k tvojim modelom a b) ku konečným produktom (obrazom)? Existuje tu určitá zákonitosť, určitý vzor?

Môžem načrtnúť dva hrubé vzory. Na jednej strane si ako modely volím zväčša ženy. Na strane druhej je to určite aj krása, ktorá ma priťahuje. U Alaina de Bottona som raz čítala, že to pekné v umení vstupuje do popredia vtedy, keď sú časy ťažké... Je pravda, že som musela a musím vo svojom živote dosť bojovať. Aj o svoje umenie, ba dokonca, aby som sa vôbec mohla stať maliarkou. Možno v mojich motívoch aj hľadám určitú rovnováhu. Ostrov pokoja a odpočinku.

To by mohol byť azda hrubý náčrt. Chceš mi spomenúť jeden obraz alebo sériu, ktorá ťa práve oslovuje, ktorú by si chcela rozobrať? Niečo, čo upútalo tvoju zvedavosť, tvoj záujem?

MS: Áno, naozaj ma zaujíma tvoja nová séria holywoodských hviezd a obrazy s tvojou mamou. Čo ťa ovplyvňuje vo výbere tvojich motívov?

Niekedy mám pocit, ako keby som písala jeden jediný veľmi komplexný príbeh. Konkrétne motívy alebo osoby a tváre, ktoré si v danom momente vyberiem, sú ako jednotlivé stavebné kamene, ktoré dopĺňajú celkový obraz tohto príbehu. Staviam takto ďalej a ďalej. Je to nekonečný proces. Výber je väčšinou veľmi intuitívny a niekedy spoznávam súvislosti medzi jednotlivými časťami až oveľa neskôr. Či lepšie povedané, objavujem ich znova a znova.

Je pravda, že sa dosť často zaoberám minulosťou. Fascinujú ma tváre zo starých čiernobielych filmov – nielen tie, ktoré boli produkované v Hollywoode –, výjavy na starých fotkách a presne ako hovoríš, tvár mojej mamy, keď bola mladá. Ako keby čas prešiel príliš rýchlo a ja sa tam znovu chcem vrátiť späť. Zastaviť čas. Ešte raz sa podrobne prizrieť.

MS: Existuje spoločný menovateľ medzi maľbou, hudbou a psychológiou a inými oblastami života, ktoré sú pre teba dôležité?

Spoločný menovateľ existuje možno, ale určite existujú súvislosti a vzťahy. V centre môjho záujmu je človek. Maľujem prevažne portréty a stále ma fascinujú. Tváre, ale aj všetko telesné, reč tela ľudských bytostí sú také zaujímavé, že vždy a znova je čo objavovať.

Pri maľovaní spomaľujem svoje vnímanie a prizerám sa oveľa presnejšie ako v bežnom živote. Mnohé veci sa stanú viditeľnými až počas procesu maľovania.

Tento záujem ma určite priviedol aj k psychológií.

Avšak dnešná psychológia skôr zovšeobecňuje. Jednotlivé indivíduá sa zhrňajú v štatistikách a distribúciách. Dá sa teda povedať, že sa na človeka pozerám cez okuliare psychológie skôr v hrubých rysoch a že sa mu pri maľovaní portrétu skôr venujem na individuálnej rovine. Potom existuje pre mňa ešte druhá línia, ktorá vedie k psychológií. Je sčasti odpoveďou na otázku, čo so svojimi obrazmi sledujem. Skutočne si myslím, že maľba a umenie – buď ako pozorovateľ alebo ako tvorca – môže liečiť. Tieto liečivé účinky chcem skúmať svojim vlastným spôsobom. Sčasti som to už aj robila, keď som ponúkala KBT (Koncentratívne pohybovú terapiu), ktorú môžem oficiálne vykonávať, v spojení s výtvarnými technikami v rôznych kurzoch.

Aspekt hudby je zaujímavý. Na jednej strane má pri maľovaní pre mňa stimulujúci účinok. Počas maľovania vždy počúvam hudbu, hlavne džez, klasickú hudbu a niečo aj z populárnej

oblasti. Na druhej strane svojim aktívnym pôsobením ako hudobníčka a speváčka vykonávam presne to, čo na svojich maľbách zobrazujem – myslím pri tom hlavne na najnovšiu sériu čiernobielych obrazov filmových scén. Ako speváčka a saxofonistka, ktorá vystupuje na koncertoch, stávam sa zrazu aktérkou. Áno, uvedomila som si to práve teraz! Nikdy predtým ma to nenapadlo. A presne toto sa deje aj pri maľovaní a pri voľbe motívov. Často sa aj v živote rozhodujeme a robíme veci úplne nevedome a až neskôr zbadáme, že existujú určité súvislosti, vzory. V mojej maliarskej činnosti z toho robím program. Nemám žiaden vedomý plán, ale pripúšťam, aby si nápady a podnety mohli nájsť cestu ku mne. Vzory alebo červené nite sa objavia až neskôr.

Ak však oslovuješ ešte iné oblasti života, potom je pre mňa najdôležitejšia nezávislosť. Je to asi najdôležitejší aspekt v mojom živote a myslím si, že najpodstatnejším spôsobom ovplyvňuje moje rozhodnutia. Maliarstvo, ale aj aktívne venovanie sa hudbe mi umožňujú do určitej miery žiť svoju nezávislosť celkom konkrétne. Dá sa aj povedať, že sa pomocou maľovania, hrania a spievania vyslobodzujem z určitých závislostí.

MS: Ďakujem za tieto zaujímavé pohľady to tvojho vnútra!